

Bevezető film

<http://www.centropastudent.org/?typ=sprache&fLang=ENG&movID=34&nID=78&q=m>

Vallásos családban nőttem fel (Galpert Ernő története)

<http://centropastudent.org/?typ=sprache&fLang=HU&movID=13&nID=43&q=m>

Három generáció, hat esküvő (Koltai Panni története)

<http://centropastudent.org/?typ=sprache&fLang=HU&movID=17&nID=43&q=m&PHPSESSID=759eb4322336b6eeaa878f0b804fb65f>

Szerellem papírrepülőt (Kinszki Judit története)

<http://www.centropa.hu/index.php?nID=30&x=PXVuZGVmaW5lZDsgc2VhemNoVHlwZT1CaW9EZXRhaWw7IHNIYXJjaFZhbHVlPTE1Mzsgc>

Esküvői fénykép (Braun Miklós története)

<http://www.centropa.hu/index.php?nID=30&x=PXVuZGVmaW5lZDsgc2VhemNoVHlwZT1CaW9EZXRhaWw7IHNIYXJjaFZhbHVlPTM0OyBzZWYyY2hTa2lwPTA=>

ÓRAVÁZLAT

ELSŐ RÉSZ: BEVEZETÉS

1. Általános információk

Az óra címe: Zsidók Magyarországon a 20. században

A két tanórás foglalkozás során a tanulók megismerkednek a magyarországi zsidók 20. századi történetének legfontosabb aspektusaival (helyzetük a második világháború előtt, a holokauszt, a második világháború utáni folyamatok, a rendszerváltás utáni változások). A fő szervezési mód a csoportmunka, öt Centropa-film kerül felhasználásra (a bevezető film és Galpert Ernő, Koltai Panni, Kinszki Judit, Braun Miklós filmjei).

A tanulócsoporthoz már rendelkeznie kell alapvető előzetes tudással Magyarország második világháborús történetéről és a holokausztról.

2. Célközönség és időigény

Az óra egy 12. osztályba járó (18 éves korú) állami középiskolába járó, történelem fakultációs csoportnak (21 fő) íródott. Két tanórát (2x45 perc) vesz igénybe.

A foglalkozás igényel előzetes tudást és önálló ismeretszerzési képességet is, így 11-12-es diákoknak ajánlható. Amennyiben egész osztályban kerülne felhasználásra, úgy minden témát két háromfős csoport kaphatna (így 36 fő dolgozna együtt), és a második órán az egyik csoport tartaná az előadást, a másik pedig kiegészítené a hallottakat.

3. Eszközigény

Az öt film megtalálható a Centropa-honlapon, a

<http://centropastudent.org/?nID=36&fLang=HU> oldalon magyar nyelven.

Az öt film összesen 24 perc (Bevezető film – 7.07, Galpert Ernő – 4.47, Koltai Panni – 3.46, Kinszki Judit – 5.26, Braun Miklós – 3.25), ezeket aktív táblán (internet hozzáféréssel) nézi meg az osztály. Ha ez nem megoldható, szükség van a Centropa filmek DVD változatára és DVD-lejátszóra. A csoportmunkához mozgatható padok és székek kellenek, a prezentációkhoz tábla vagy flipchart.

A kiegészítő információkhoz, a táblázatokhoz a www.holokausztmagyarorszagon.hu weboldalt ajánlott használni.

4. Fejlesztendő kompetenciák

Szaktárgyi kompetenciák: tájékozódás a 20. században (nagy korszakok), filmes források értelmezése, különböző forrásokból nyert információk összehasonlítása és összegzése, információk a zsidók 20. századi történetével kapcsolatban

Általános kompetenciák: empátia, együttműködés csoportban, önálló ismeretszerzés, előadókészség

5. Visszajelzés, megjegyzések

A filmek sokat segítenek abban, hogy átélhetőbbé váljon a holokauszt tragédiája. Emellett a diákok megismerik a két világháború közti zsidó közösségek életét, valamint azokat a ritkán emlegetett témákat is körbejárják, hogy mi történt a túlélőkkel, illetve, hogy a rendszerváltás után hogyan alakult át a magyar zsidó közösségek élete.

Ez a foglalkozás egy általános, nem túl részletes képet ad ezekről a témákról, ezért lehetőség van ezeken tovább dolgozni, esetleg a két tanóra közé beiktatni egy vagy két számítógéptermi és könyvtári órát, ahol a csoportok mélyebben beleáshatnák magukat a témájukba és azt bővebb prezentáció formájában ismertethetnék.

Lehetséges továbbhaladási irány: a témát kiegészíti egy másik: mit tettek és tehettek a nem zsidók a holokauszt során – tevékenyen részt vettek benne, „haszonélvezői” voltak a zsidók vagyonának, passzív szemlélők voltak, embereket mentettek?

Második rész: Az órák menete

Első tanóra

Tanári bevezető

Bevezető film megtekintése

Csoportalakítás, feladatok kiosztása

A négy film megtekintése, köztük két-három perc szünettel

Csoportkonzultáció

Második tanóra

A csoportok előadásai, köztük rövid tanári kiegészítések

Lezárás

Részletes óravázlat

Első tanóra

Tanári bevezető (2 perc) – néhány mondatban a tanár frontálisan ismerteti a következő két tanóra témáját

Bevezető film megtekintése (8 perc)

Csoportalakítás, feladatok kiosztása (5 perc) – a tanár elmondja, hogy hat téma mentén fogja a csoport feldolgozni a témát, és röviden el is mondja ezeket. Ezután a tanulók 3-4 fős csoportokat alakítanak és megkapják a témájukat, amire koncentrálniuk kell a filmek megtekintésekor (amennyire lehetséges, maguk választhatnak témát).

A négy film megtekintése, köztük két-három perc szünettel (25 perc) – a szünetekben a csoportok röviden összegzik, hogy a filmből mi minden derült ki az ő témájukkal kapcsolatban.

Csoportkonzultáció (5 perc) – a csoportok összerendezik a szerzett információkat és közös jegyzetet készítenek, ha valami hiányzik, egyeztetnek, hogy annak ki néz utána.

A két óra között a csoportok utánanéznek azoknak a pontoknak, ahol úgy érezték, hogy a filmek nem árultak el eleget, kiegészítik összegzésüket.

Második tanóra

A csoportok előadásai, köztük rövid tanári kiegészítések (40 perc) – a csoportok egyenként körülbelül öt-öt percben előadják, mi derült ki a filmekből, a tanár az előadás közben a táblára felírja a legfontosabb információkat (ez bekerül mindenkinek a füzetébe). Az előadások után a tanár kiegészíti az elhangzottakat, ahol szükséges, részletez, válaszol a kérdésekre.

Lezárás (5 perc) – rövid visszajelzések („Mit az a legfontosabb dolog, amit ezen a két órán megtudtál?”)

Harmadik rész: Feladatlap és egyéb anyagok

A csoportoknak feltett kérdések a következők:

1. Háború előtti asszimiláció

Figyeljétek meg, hogy a háború előtt az asszimiláció milyen fokán álltak a visszaemlékezők! Asszimilálódtak-e vallásilag, kultúrájukban, öltözködésükben, nyelvükben stb. Voltak-e vegyes házasságok?

2. Háború előtti élet

Figyeljétek meg, hogy a háború előtt milyen foglalkozásúak voltak a visszaemlékezők! Milyen lehetett a magyarországi zsidók foglalkozási szerkezete? Mely területeken lehettek alul-, illetve felülreprezentáltak?

3. Háború alatt – férfiak

Figyeljétek meg, hogy a háború alatt milyen sorsuk lehetett a férfiaknak? Kik élhették túl a legnagyobb eséllyel a holokausztot?

4. Háború alatt – nők

Figyeljétek meg, hogy a háború alatt milyen sorsuk lehetett a nőknek? Kik élhették túl a legnagyobb eséllyel a holokausztot?

5. Háború utáni asszimiláció

Figyeljétek meg, hogy hogyan változtak az asszimilációs tendenciák a második világháború után! Többen vagy kevesebben lettek vallásosak? Hogyan változott az életmódjuk? Mi történt a rendszerváltás után?

6. Háború utáni élet

Figyeljétek meg, hogy hol éltek a túlélő zsidók a második világháború után! Visszatértek vagy elköltöztek? Ha elhagyták az országot, hová mentek? Mi lehetett ennek az oka?

Az egyes témák legfontosabb, kiemelendő vonatkozásai:

1.

- A zsidó vallás három fő irányzata a századfordulótól, ezek viszonya az asszimilációhoz
- A haszidizmus
- A vegyesházasságok aránya

2.

- A magyar zsidók foglalkozási szerkezete a Horthy-korszakban

- A zsidók vagyoni helyzete
 - A numerus clausus kiadásának okai, hatása
- 3.
- A munkaszolgálat fogalma, jellemzői
 - A hadifogság, mint állapot
 - A budapesti és a vidéki zsidók eltérő sorsa
- 4.
- A budapesti gettó helye, élete
 - Nők a koncentrációs táborokban
 - Az életkor és a túlélés esélyei
- 5.
- Menni vagy maradni? – érvek és ellenérvek
 - Ha menni, hová? – a kivándorlás célterületei
- 6.
- A zsidók a szocializmusban – a párt vonzereje
 - Az asszimiláció erősödése
 - A rendszerváltás után – újraeledő közösségek

Készítette:

Ispánovity Márta: ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskola-(Budapest)